

Getuigenis van Viviane Teitelbaum, secretaris-generaal van het Instituut Jonathas, namens de vier burgerlijke partijen voor de rechtbank van Gent, op 12 december 2025

Mijheer de Voorzitter,

Ik spreek hier als een burger die nog in de rechtvaardigheid van haar land gelooft, en ik doe het namens de burgerlijke partijen, het CCJOB het FJO het Jonathas Instituut, en de CCLJ.

Omdat vele Joden zich vandaag in ons land niet meer veilig voelen en het gevoel hebben dat ze geen toekomst in België meer hebben. Niet alleen omdat er sprake is van aanzetten tot haat, zoals de woorden van Herman Brusselmans, en niet alleen omdat deze woorden tot het ergste kunnen leiden en een zeer schadelijke invloed kunnen hebben op mensen.

Maar omdat veel Joden de indruk hebben in de steek gelaten te worden door het rechtssysteem in hun land, vooral wanneer een aanklager zelf, vraagt om de zaak te seponeren.

Omdat antisemitische bedreigingen en daden die aanzetten tot haat maar al te vaak worden geseponneerd. En helaas, als dochter van een ondergedoken kind, uit een verwoeste familie, ervaar ik dit al te dikwijls.

De onverschilligheid van onze justitie tegenover Joden hebben we in andere tijden meegemaakt.

U staat voor de geschiedenis en helaas neemt u daar misschien niet de volle maat van. Ik zou u, rechters, willen zeggen dat dit ernstige tijden zijn, dat de geschiedenis versnelt. Ten kwade.

Ik wil u herinneren aan de tijd, in het democratische Duitsland van Weimar, toen de nazi-partij slechts 5% van de stemmen had en toen goedbedoelende rechters, zich ervan weerhielden om de auteurs van antisemitische teksten en grappen te veroordelen in naam van de vrijheid van meningsuiting, of uit lafheid of onverschilligheid.

Joodse leiders slaagden er niet in hun stem te laten horen en de strijd tegen het antisemitisme te voeren.

In de jaren 1920 weigerde het Duitse rechtssysteem antisemitisme als een bedreiging te beschouwen.

Ik hoop, wij hopen, dat dit vandaag niet het geval is voor België.

In veel opzichten zijn wij de waardige erfgenamen van die Joden die, net als wij vandaag, probeerden hun medeburgers duidelijk te maken dat alles begint met uitspraken die alleen tegen Joden gericht zijn maar eindigt tegen de hele samenleving.

Elke aanzet tot haat, elke racistische misdaad begint met de woorden van intellectuelen of humoristen. Maar woorden kunnen dodelijk zijn. En in dit verband wil ik u één vraag stellen: beschouwt u de uitspraken van Herman Brusselmans werkelijk als een vorm van humor of satire? Indien dat zo is, dan moet u weten dat het gaat om een humor die zijn inspiratie vindt in nazistische en/of collaborerende tradities. Ik denk aan de antisemitische karikaturen van Kaproen, beter bekend als Willy Vandersteen, in verschillende collaboratiekranten.

Laten we juist daarom even terugkeren naar de geschiedenis:

Wanneer in de jaren 20 zogenaamde humoristische artikelen en cartoons die openlijk aanzetten tot Jodenhaat gepubliceerd waren, zoals in der *Stürmer*, zweeg de Duitse justitie in naam van de vrijheid van meningsuiting.

Is het mogelijk om iemand te veroordelen voor woorden of tekeningen? De Duitse rechters hebben besloten het niet te doen.

Twintig jaar later deden de rechters van het Internationaal Militair Tribunaal van Neurenberg dat echter wél. Julius Streicher, hoofdredacteur van *Der Stürmer*, werd ter dood veroordeeld... terwijl hij "alleen maar inkt aan zijn handen had". Maar het was een inkt die haat in de geesten van de Duitse jeugd had geplant en uiteindelijk had bijgedragen aan de moord op zes miljoen Joden — onder wie 67% van de Joden in Vlaanderen. Laten we hier en nu niet

weer dezelfde fout maken. Ja, alles begint met woorden. Ja, woorden kunnen doden.

Omdat hij zo woedend was over de oorlog in het Midden-Oosten, schreef Herman Brusselmans dat hij “een puntig mes door de keel van elke Jood wilde rammen”. Sta mij toe nog een opmerking te maken: de heer Brusselmans heeft het inderdaad gehad over het steken van een mes in de keel van **elke Jood**. Hij sprak niet over Israëli's, en zelfs niet over “zionisten”. Hij gebruikte expliciet het woord **Jood**.

U herinnert zich ongetwijfeld wat ons — terecht — steeds werd voorgehouden na de aanslagen in New York, Parijs of Zaventem: géén veralgemeningen. Laten we niet alle moslims in de Verenigde Staten, Frankrijk of België stigmatiseren. Maar precies dat is wat onze schrijver vandaag doet, met een pen gedoopt in een inkt van nazistische inspiratie: hij viseert alle Joden.

Met andere woorden: wanneer het over Joden gaat, zou de veralgemening dus wél toegestaan zijn. Dat is ook een vraag die ik u vandaag stel.

Wij zijn in 2025 en Joden zijn volwaardige burgers. Onze democratie, en de rechtvaardigheid van ons land moeten ons verdedigen tegen haatdragende woorden en aanvallen.

De redactie van Humo heeft een inschattingsfout erkend bij de publicatie van een controversiële column. Zonder zich evenwel bij de Joden te verontschuldigen is de tekst inmiddels van de website verwijderd, waarom? Omdat zijn woorden haatdragend, antisemitisch en gevaarlijk waren.

Toch moeten wij vandaag vaststellen dat, ondanks de ernstige aard van deze woorden, de heer Brusselmans recent is vrijgesproken.

De houding van het parket was voor ons volkomen onbegrijpelijk.

Onaanvaardbaar. Het parket moet immers waken over de naleving van de wet en de bescherming van de openbare orde, kortom over de bescherming van de burgers. En in dit geval heeft de procureur vrijspraak gevorderd.

Mag ik u dan nog een vraag stellen: zijn Joden dan geen Vlaamse burgers zoals alle anderen, of moeten zij zich opnieuw als tweederangsburgers beschouwen, zoals 85 jaar geleden? Ik stel u deze vraag als lid van een familie die slachtoffer werd van de Shoah. Is de verklaring “een puntig mes in de keel van elke Jood willen steken” dan niet strafbaar in Vlaanderen?

Ik spreek hier niet als jurist, maar als burger en als vertegenwoordigster van een gemeenschap die zich bedreigd voelt. Een vrijspraak wist het effect van zulke woorden niet uit. Ze verdwijnen niet uit het geheugen van de samenleving, en zeker niet uit dat van de Joden in België. Voor ons blijft de wonde bestaan. Onze organisaties, hebben in hun conclusies, duidelijk aangetoond dat er wél ernstige elementen waren die minstens een debat ten gronde verdienen. En voor ons — overlevenden, burgers, ouders, kinderen van overlevenden — is dat debat niet technisch of theoretisch. Het gaat over onze veiligheid, over onze plaats in dit land, over het signaal dat justitie geeft aan wie haat verspreidt.

Mijnheer de voorzitter,

Aanzetten tot haat of geweld tegen iedereen maar ook tegen personen van Joodse afkomst moet strafbaar zijn. Punt aan de lijn. Als Joden veilig in hun land willen blijven wonen, moet haatdragende taal gestraft worden.

Uiteraard vragen wij geen veroordeling in het licht van de processen van Neurenberg; wij vragen enkel een veroordeling die in staat is de verantwoordelijkheid van intellectuelen te benadrukken.

Onze toekomst in dit land, onze levenskwaliteit in dit land hangt ervan af.

Laten we niet toelaten dat de mensheid niets heeft bijgeleerd.

Laat U de geschiedenis zich niet herhalen.

Dank u